

הכנסת העשרים

יוזם: חבר הכנסת דוד אמסלם

פ/20/2519

הצעת חוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים) (תיקון – היוועדות חזותית),

התשע"ו–2016

הוספת סימן ז' 1. בחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים), התשנ"ו–1996¹, אחרי סעיף 65 לחוק העיקרי יבוא:

"סימן ז': היוועדות חזותית

דיונים בעניינו של 65א. (א) בסעיף זה, "היוועדות חזותית" – תקשורת עצור בדרך של היוועדות חזותית בין שני מוקדים המאפשרת העברת תמונה וקול בזמן אמת.

(ב) היוועדות חזותית תתאפשר ללא דרישה להסכמת החשוד או העצור בכל הדיונים בעניינו של עצור אשר אינם דיוני הוכחות בתיק, לרבות בדיוני עררים, אם מתקיימים לגביו כל אלה:

(1) הוא בגיר;

(2) הוא מיוצג בידי סניגור;

(ג) לשם קיום דיון לפי הוראות סעיף קטן (ב), יובא החשוד למקום שקבע המפקח הכללי של המשטרה או נציב בתי הסוהר, לפי עניין, ואשר קיבל את אישורו המוקדם של מנהל בתי המשפט, והחשוד ישהה בו לקראת הדיון ובמהלכו.

(ד) דיון לפי סעיף קטן (ב) ייערך בדרך שתבטיח כי יתקיימו כל אלה:

¹ ס"ח התשנ"ו, עמ' 338.

(1) החשוד יראה וישמע את הנעשה במהלך הדיון בבית המשפט;

(2) השופט, הסניגור, והשוטר או התובע, לפי העניין, יראו וישמעו את החשוד וסביבתו במהלך הדיון;

(3) תתאפשר שיחה חסויה בין החשוד לסניגורו לפני הדיון ובמהלכו; על אף הוראות חוק האזנת סתר, התשל"ט-1979,² לא ניתן להתיר האזנת סתר לשיחה חסויה כאמור בפסקה זו, וסעיף 13(א)(2) לחוק האמור לא יחול לגביה.

(ה) הובא החשוד למקום כאמור בסעיף קטן (ג), יראוהו, לעניין מנין התקופה הקבועה בחוק להבאתו לפני שופט, כאילו הובא לפני שופט, ובלבד שעם הבאת החשוד למקום כאמור נמסרה על כך הודעה לשופט.

(ו) השר לביטחון הפנים יקבע, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, תקנות לביצוע סעיף זה.

תחילה 2. תחילתו של חוק זה ביום כניסתו לתוקף של התקנות לפי סעיף קטן (ו), או בתום שישה חודשים מיום פרסומו של חוק זה, לפי המוקדם מבניהם.

ד ב ר י ה ס ב ר

הצעת החוק האמורה מתבססת על הפקת הלקחים מההסדר הניסיוני של קיום דיוני מעצרים בדרך של היוועדות חזותית אשר היה קבוע בעבר בחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים) (היוועדות חזותית – הוראת שעה), התשס"ז-2007 (להלן – הוראת השעה).

ליווי אסירים ועצורים מבתי סוהר לדיונים בבתי משפט, מבוצע על ידי יחידת "נחשון", השייכת לשירות בתי הסוהר. היקף פעילותה של היחידה נרחב מאד, ואף גדל באופן משמעותי במהלך השנים האחרונות, כך שכיום מונה יחידת נחשון למעלה מ-1,000 סוהרים, ומשנעת כ-1,500 עצורים ואסירים ביום ברחבי הארץ. לאור היקפה הנרחב, כרוכה פעילות זו בעלויות תקציביות ניכרות. יצוין כי מעבר לעלות התקציבית, שינוע כמות כה גדולה של עצורים ואסירים טומן בחובו סיכון גובר לבריחתם. בנוסף, ניווד האסירים כרוך בהשכמה מוקדמת ובהחזקה בתאי מעצר עד קיום הדיון בבית המשפט, כך שצמצום

² ס"ח התשל"ט, עמ' 118.

הצורך בליווי אסירים, עשוי להיות בעל השפעה חיובית גם על הרווחה האישית של האסירים. היוועדות חזותית מאפשרת התקשרות בין אנשים הנמצאים במקומות שונים, באמצעות טכנולוגיה המאפשרת להם לראות ולשמוע זה את זה. היוועדות חזותית בדיוני מעצרים מתקיימת כאשר העצור נמצא בחדר היוועדות מיוחד שהוכשר לשם כך, המצוי בתוך מכלול בית המעצר ("חדר ההיוועדות"), מבלי שיהיה צורך להביאו לבית המשפט. העצור יכול לראות ולשמוע את המתרחש באולם בית המשפט, אשר הוכשר גם הוא לשם כך והנוכחים באולם יכולים לראות ולשמוע את העצור. במהלך הדיון, נשמרת זכאותם ויכולתם של העצור וסנגורו לערוך שיחה חסויה על-ידי שימוש בטלפון המצוי ליד העצור, כאשר בזמן השיחה מושתקת מערכת השמע במעגל סגור.

כאמור, הסדר של קיום דיונים באמצעות היוועדות חזותית היה קבוע בעבר בהוראת שעה. הוראת השעה התקבלה ביום ד' בשבט התשס"ז (23 בינואר 2007), תוקפה הוארך פעמיים, והיא פקעה ביום יב' באב התש"ע (22 יולי 2010). בהתאם להסדר, ניתן היה לערוך דיונים בבקשה להארכת מעצרו של חשוד או לשחרור בערובה באמצעות היוועדות חזותית, בכפוף להתקיימותם של מספר תנאים, וביניהם הסכמת החשוד לקיום הדיון באמצעות היוועדות חזותית.

תקופת הניסיון של ההסדר הייתה מלווה במחקר חיזוני אשר בדק את שביעות רצונם של המעורבים בו, והוא העלה בין היתר כי ההיוועדות החזותית משמשת כתחליף ראוי לנוכחות הפיזית של העצור תוך שמירה על זכויותיו המהותיות וכי היא נעדרת השפעה על תוצאות הדיון המשפטי. כן העלה המחקר כי בקרב העצורים קיימת רמת שביעות גבוהה ביותר מהדיון באופן זה בהשוואה לדיון פרונטאלי. עם זאת, העלה המחקר כי מיצוי דיוני ההיוועדות החזותית היה נמוך ועמד על שיעור של 6.2% בלבד, בין היתר בשל ההכרח בחתימת סניגור על מנת לקיים את הדיון בדרך של היוועדות חזותית, וכן בשל ההכרח שהעצור ישהה בבית המעצר.

לאור דברים אלו, מוצע לקבוע כי יתאפשר לקיים דיונים בעניינו של חשוד או נאשם, אשר אינם דיוני הוכחות בתיק, בדרך של היוועדות חזותית ללא צורך בהסכמתו. בנוסף, מוצע לקבוע הוראות בדבר אופן קיום הדיון.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
ח' בשבט התשע"ו – 18.1.16

